

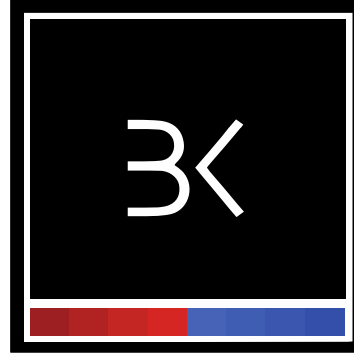
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

13 Ekim / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

«Acımasızca her gece bizi bombalıyorlar, kaçacak hiçbir yer yok.»

- ❑ Hamas'ın 7 Ekim'de başlattığı saldırıların ardından Filistinli silahlı gruplar ile İsrail arasındaki çatışmalar 7. gününde sürerken İsrail, Gazze'ye yönelik saldırılarının şiddetini artırıyor.
- ❑ Karşılıklı saldırılarda İsrail'de 1200, Gazze'de 1300'den fazla kişi öldü.
- ❑ İsrail: Hamas saldırısında bir Türk vatandaşı öldü, bir Türk vatandaşından haber alınamıyor
- ❑ İsrail Başbakanı Netanyahu ve muhalefet lideri Gantz 'olağanüstü hal hükümeti' kurmak üzere anlaşmaya vardı
- ❑ TBMM'den ortak 'Filistin-İsrail' bildirisi: 'Tüm tarafları itidale ve aklıselime davet ediyoruz'
- ❑ İsrail beklenen kara harekatı için Gazze sınırına yüz binlerce asker yığıldı.
- ❑ BBC'nin Kudüs muhabiri Tom Bateman, İsrail'in Gazze'nin kuzeyinin boşaltılması çağrısının fiziksel olarak mümkün olmadığını aktarıyor.
- ❑ Bateman'a göre Gazzeliler, Hamas'ın "Hareket etmeyin" ve İsrail'in "Boşaltın" komutları arasında kalmış vaziyette.
- ❑ Hamas, bunun bir "psikolojik savaş" olduğunu öne sürerek Gazzelilerin hareket etmemesi gerektiğini dile getiriyor, İsrail ise hayatlarını kurtarmak için Gazzelilerin bölgeyi boşaltması gerektiğini aktarıyor.
- ❑ Bateman, sivillerin ve sıradan insanların bu iki çağrının ortasında kaldığını belirtiyor.
- ❑ Hamas'ın üst düzey yetkililerinin Cuma namazı sonrası Gazze'ye destek protestoları çağrısının ardından, bugün Orta Doğu'da çok sayıda miting yapılması bekleniyor.
- ❑ Eski Hamas lideri Halid Meşal dün yaptığı çağrıda, insanları "Arap ve İslam dünyasındaki meydanlara ve açık alanlara çıkıp miting yapmaya" davet etmişti.
- ❑ BBC'nin Newshour programına konuşan Farah Abo Sedo isimli bir Gazzeli, İsrail'in yaptığı tahliye çağrılarının ardından ne yapacaklarını bilmediklerini söyledi."Elinde çantalarla kaçmaya çalışan insanlar görüyorum. Ama nereye kaçabiliriz ki?"
- ❑ «Acımasızca her gece bizi bombalıyorlar, kaçacak hiçbir yer yok.»

Piyasalarda bir haftada neler oldu? Petrol

- ❑ 7 Ekim'de patlak veren İsrail Hamas çatışmasında gözler bölge nedeniyle ilk olarak petrole çevrildi. Her iki ülkenin de petrol üreticisi olmamasına karşın, İran başta olmak üzere bölge ülkelerine yayılma riski senaryoları bu bir haftalık süre zarfında petrolün dalgalı bir seyir izleyerek, akşam saatlerinde yüzde 7'ye yakın düzeyde primlenmesine neden oldu.
- ❑ Petrolün düzeyine ilişkin senaryolar aynı zamanda dünyada küresel enflasyon ve büyüme noktasında çeşitlendirilmiş.
- ❑ İsrail-Hamas savaşının Ortadoğu'da farklı cephelere yayılmaması için çabalar sürerken kötü senaryoda küresel ekonominin resesyona girmesi neredeyse kaçınılmaz gözüküyor.
- ❑ Piyasa aktörleri en kötü senaryo olarak İran ve İsrail'in direkt çatışmaya girmesini görüyor. Bloomberg Economics'e göre bu senaryo petrol fiyatlarını varil başına 150 dolara yükseltebilir ve küresel ekonomiden yüzde 1,7 küçülmeye 1 trilyon dolar silinebilir.
- ❑ Çatışmaların Lübnan ve Suriye'ye sıçramasını içeren vekalet savaşı senaryosunda ekonomistlerin beklentisi petrolde 8 dolar, VIX endeksinde ise 8 puanlık yükseliş yönünde. Bloomberg Economics bu senaryoda küresel büyümenin 0,3 yüzde puan düşmesini, enflasyonun ise 0,2 yüzde puan artmasını bekliyor.
- ❑ Gazze'ye kara operasyonu, sınırlı bölgesel çatışma ve İran'ın petrol üretiminin düşmesi senaryosunda ekonomistler petrolün varil başına 4 dolar yükselmesini, küresel büyümenin 0,1 yüzde puan düşmesini ve enflasyonun 0,1 puan artmasını bekliyor.

Piyasalarda bir haftada neler oldu? Altın

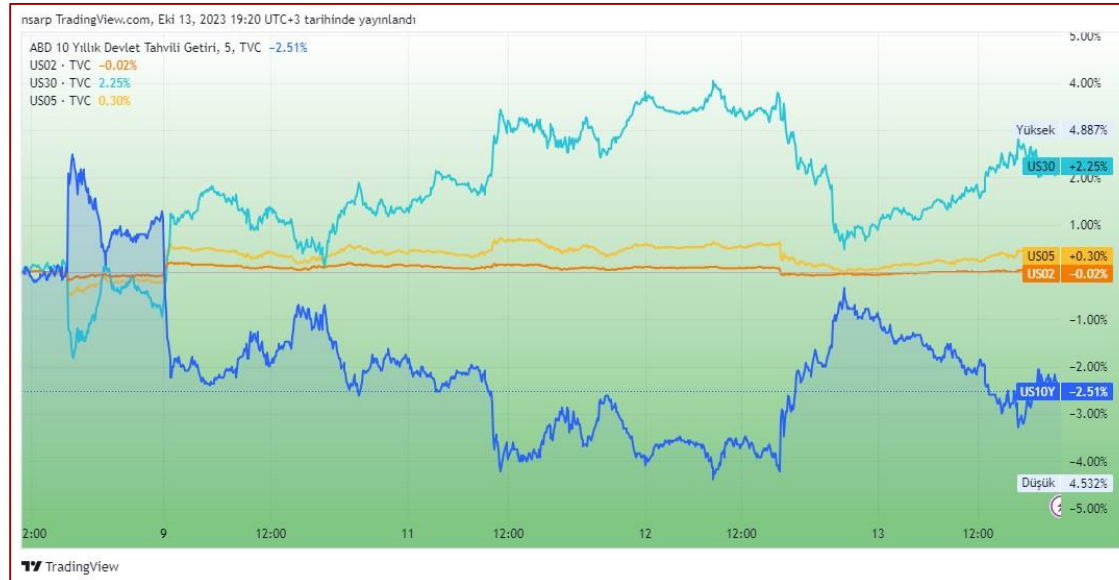
- ❑ Altın, jeopolitik risklerde her zaman en önemli güvenli liman olma özelliğini korumuştur.
- ❑ Haftaya ılımlı bir artışla başlayan altın, büyük ölçüde ABD tahvil faizlerinin de aşağı yönlü baskısına maruz kalmaktadır.
- ❑ Ancak çatışmanın uzaması ve kara hareketi olasılığının güçlenmesi değerli metalin haftanın son işlem gününde yüzde 5'i aşan ölçüde değer kazanmasına neden oldu.
- ❑ Akşam saatlerinde 1922 dolardan işlem gören altının onsu teknik açıdan, 1900 ve 1920 dolar direnç, 1860 ve 1840 dolar destek konumunda bulunuyor.
- ❑ ABD'de açıklanan enflasyon verileri, çarşamba günü Üretici Fiyat Endeksi (ÜFE) ve geçen haftaki tarım dışı istihdam verisiyle beraber ele alındığında, gelecek döneme ilişkin endişeler güçlü kalmaya devam ederken Perşembe günü yaklaşık 13 baz puan yükselen ABD'nin 10 yıllık tahvil faizi, altının ons fiyatındaki yükselişi törpülüyor.
- ❑ Para piyasalarındaki fiyatlamalarda Fed'in gelecek ay yüzde 90 ihtimalle politika faizini sabit tutacağı öngörüsü sürerken İsrail-Filistin çatışmasındaki gelişmeler de yakından izleniyor.

Piyasalarda bir haftada neler oldu? Doğalgaz ve ECB Kararı

- ❑ Bölgede çatışmanın çıkması, hafta içi Chevron'un İsrail Tamar boru hattında üretimi, güvenlik gerekçisiyle durdurmasına neden oldu.
- ❑ Sadece bu durum o gün Avrupa'da gaz fiyatlarının günü yüzde 12,5 yükselişle kapatmasına neden oldu.
- ❑ Bir haftalık bazda doğalgazın çok dalgalı bir seyir izlediği görüldü; önce yüzde 4'lere varan bir yükseliş ardından haftanın son işlem gününde yüzde 1'li düzeylerin altına inmesi izledi.
- ❑ Uzmanlara göre, Avrupa'da şartlar geçen kışa göre daha iyi durumda olsa da hava koşulları, talebin düşürülmesi, küresel gaz piyasasındaki gelişmeler, kıtada bu kış gaz tedarik güvenliği ve fiyatlar açısından belirleyici olacak.
- ❑ Avrupa, Rus gazının açığını kapatmak için sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) ithalatını geçen yıl 2021'e göre yüzde 60 artırarak rekor kırdı.
- ❑ Bu kış öncesi arz güvenliğini sağlamak için gaz depolarını 1 Kasım 2023'e kadar yüzde 90 doluluğa ulaştırmaya hedefleyen AB ülkeleri, söz konusu doluluk oranlarına hedeflenen tarihten iki ay öncesinde ulaştı.
- ❑ Gas Infrastructure Europe verilerine göre, AB'nin gaz depolarında şu anda doluluk oranı yüzde 96 seviyesinde. Bu oran 112 milyar metreküp gaza karşılık geliyor.
- ❑ Diğer taraftan ayın 26'sında yapılacak ECB toplantısında büyük ölçüde bir faiz artışının bekleniyor olmasıyla Euro/dolar paritesinde de artış olması beklenmekte.

ABD tahvillerinde görünüm kötüleşti

- ❑ ABD’de beklenenden yüksek açıklanan eylül enflasyon verisinin ardından ABD tahvil piyasası Mart 2020’den bu yana en kötü gününü yaşadı. Perşembe günü 30 yıllık tahvil getirisi 19 baz puana kadar yükseldi ve günü 16 baz puanlık artışla tamamladı.
- ❑ Bu artış pandemiden bu yana en yüksek artış olarak kaydedildi. ABD hazine tahvillerinin tüm vadeleri dikkate alındığında en az 9 baz puan yükseliş yaşanırken 10 yıllık tahvil getirisi 14 baz puan artışla yüzde 4,70’e çıktı ve yüzde 5 seviyesi speküle edilmeye başlandı.
- ❑ TD Securities stratejistleri Gennadiy Goldberg ve Molly McGown yayımladıkları notta “ABD tahvillerine yönelik düşük talep endişesi yeni zirvelerin yeniden test edilmesiyle sonuçlanabilir.
- ❑ 10 yıllıkların getirisinin yüzde 5 seviyesine yükselme potansiyeli var” değerlendirmesini yaptı. Enflasyon verisi Fed swaplarında faiz artışı ihtimalinin yükselmesine de yol açtı. Çarşamba günü swap piyasasında yüzde 30 olarak fiyatlanan bu ihtimal bu sabah yüzde 40’a yükseldi.

Haftanın verisi: ABD hisseleri jeopolitiği nasıl fiyatlamış?

- ❑ İsrail Hamas çatışmasının olduğu haftada ; (6-13 Ekim arası) Borsa İstanbul'da yüzde 4,31 düşüş olurken, S&P500'de yüzde 2,33'lük yükseliş var. (Türkiye saatiyle saat 20:14)
- ❑ Peki geçmişteki krizleri S&P 500 nasıl fiyatlamış? Dersek, LPL Financial'da stratejist olan George Smith'in tablosu aşağıdaki görünümü ortaya koyuyor:

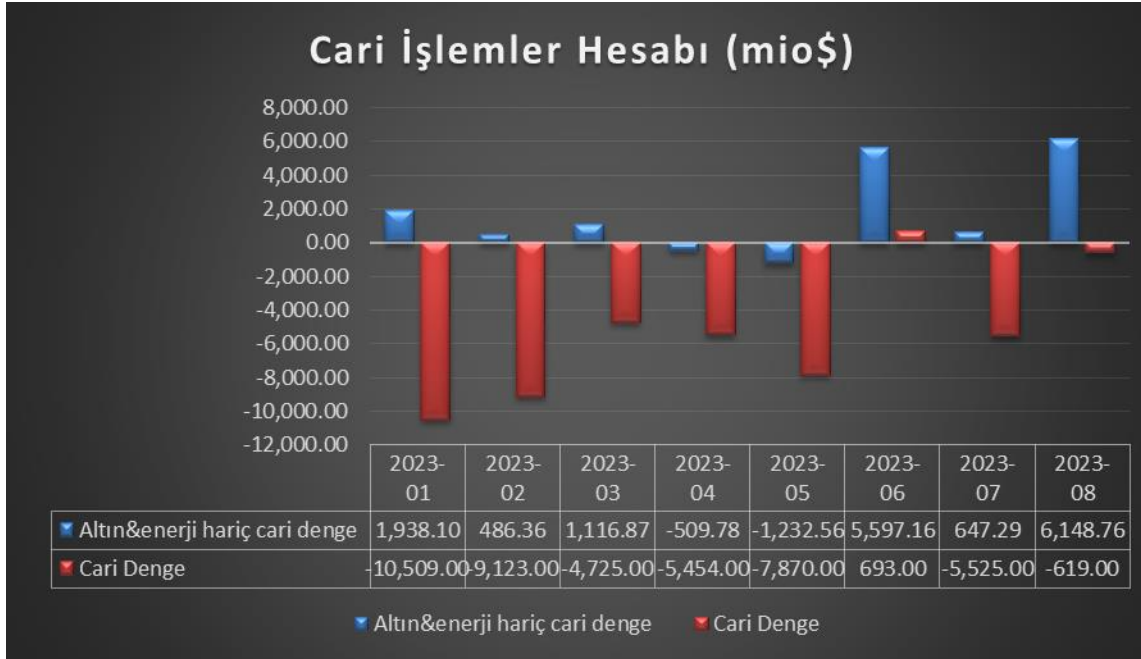
Market Shock Events	Event Date	One Day	Total Drawdown	Bottom	Recovery
Pearl Harbor Attack	12/7/1941	(3.8%)	(19.8%)	143	307
N. Korean Invades S. Korea	6/25/1950	(5.4%)	(12.9%)	23	82
Hungarian Uprising	10/23/1956	(0.2%)	(0.8%)	3	4
Suez Crisis	10/29/1956	0.3%	(1.5%)	3	4
Cuban Missile Crisis	10/16/1962	(0.3%)	(6.6%)	8	18
Kennedy Assassination	11/22/1963	(2.8%)	(2.8%)	1	1
Gulf of Tonkin Incident	8/2/1964	(0.2%)	(2.2%)	25	41
Six-Day War	6/5/1967	(1.5%)	(1.5%)	1	2
Tet Offensive	1/30/1968	(0.5%)	(6.0%)	36	65
Munich Olympics	9/5/1972	(0.3%)	(4.3%)	42	57
Yom Kippur War	10/6/1973	0.3%	(0.6%)	5	6
Reagan Shooting	3/30/1981	(0.3%)	(0.3%)	1	2
Iraq's Invasion of Kuwait	8/2/1990	(1.1%)	(16.9%)	71	189
U.S. Terrorist Attacks	9/11/2001	(4.9%)	(11.6%)	11	31
Madrid Bombing	3/11/2004	(1.5%)	(2.9%)	14	20
London Subway Bombing	7/5/2005	0.9%	0.0%	1	4
Boston Marathon Bombing	4/15/2013	(2.3%)	(3.0%)	4	15
Bombing of Syria	4/7/2017	(0.1%)	(1.2%)	7	18
North Korea Missile Crisis	7/28/2017	(0.1%)	(1.5%)	14	36
Saudi Aramco Drone Strike	9/14/2019	(0.3%)	(4.0%)	19	41
Iranian General Killed In Airstrike	1/3/2020	(0.7%)	(0.7%)	1	5
U.S. Pulls Out of Afghanistan	8/30/2021	0.4%	(0.1%)	1	3
Escalation of Russia/Ukraine Conflict	2/17/2022	(2.1%)	(6.8%)	13	23
Israel-Hamas War	10/9/2023	0.3%	?	?	?
Average		(1.1%)	(4.7%)	19.4	42.3

Bakan Şimşek'ten önemli açıklamalar

- ❑ Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Dünya Bankası ve IMF'nin yıllık toplantıları için bulunduğu Fas'ın Marakeş kentinde politika patikası ve ekonomideki gelişmelere ilişkin değerlendirmelerde bulundu.
- ❑ Marakeş'te Atlantic Council söyleşisinde konuşan Şimşek para politikasında düzeltme sürecinde olduğunu söyledi.
- ❑ Şimşek, beklenen enflasyona göre bakıldığında Türkiye'nin reel faiz sunduğunu, bu durumun da TL'yi çekici kıldığını ifade etti. Politikanın politika faizinin ima ettiğinden daha sıkı olduğu mesajını veren Şimşek, bu patikada kalacaklarına emin olduğunu vurguladı.
- ❑ Kurala dayalı politikaya geri dönmek istediklerini söyleyen Şimşek, Türkiye'de ciddi bir mali konsolidasyona ulaşıldığının altını çizdi.
- ❑ İç talebi daha ılımlı hale getirmeyi hedeflediklerini belirten Şimşek, kur korumalı mevduat enstrümanından çıkmak istediklerini de ekledi.
- ❑ Gümrük Birliği ile ilgili yorumlarda bulunan Şimşek, Gümrük Birliği'nin günümüz koşullarını karşılamadığı mesajını verdi. Şimşek, Gümrük Birliği'ni hizmet ve tarımla güncellemek istediklerini söyledi.
- ❑ Şimşek kamuoyunun yeni programa ilişkin tepkisinin sorulması üzerine “Vatandaşlarımızın bu programın orta vadeli bir çaba olduğunu anlamaları için yoğun bir şekilde çalışıyoruz. Çabuk bir çözüm yok. Süreç zorlu geçecek. Tabii ki hiçbir vatandaş ya da şirket vergi artışını sevmez ama bunu gelecekte daha ağır önlemler almamak için yapıyoruz” dedi.

Cari dengede açık ılımlı, tüketim eğilimi hala yüksek

- ❑ Cari denge Ağustos ayında 619 milyon dolar açık verdi.
- ❑ Temmuz'da Türkiye ekonomisinde cari açık 5,5 milyar dolar olarak kaydedilmişti.
- ❑ Ağustos'ta 12 aylık cari açık ağustos ayında 57 milyar dolar oldu. Temmuz'da yıllıklandırılmış açık 59,1 milyar dolar seviyesindeydi.
- ❑ TCMB verilerine göre, çekirdek dengeye işaret eden altın ve enerji hariç cari işlemler hesabı Ağustos'ta 6,1 milyar dolar fazla verdi.
- ❑ Ödemeler dengesi tanımlı dış ticaret açığı Ağustos'ta 7,1 milyar dolar olarak gerçekleşti.
- ❑ Hizmetler dengesi kaynaklı girişler ise 7,3 milyar dolar oldu. Bu kalem altında seyahat kaleminden kaynaklanan net gelirler 5,8 milyar dolar olarak kaydedildi.

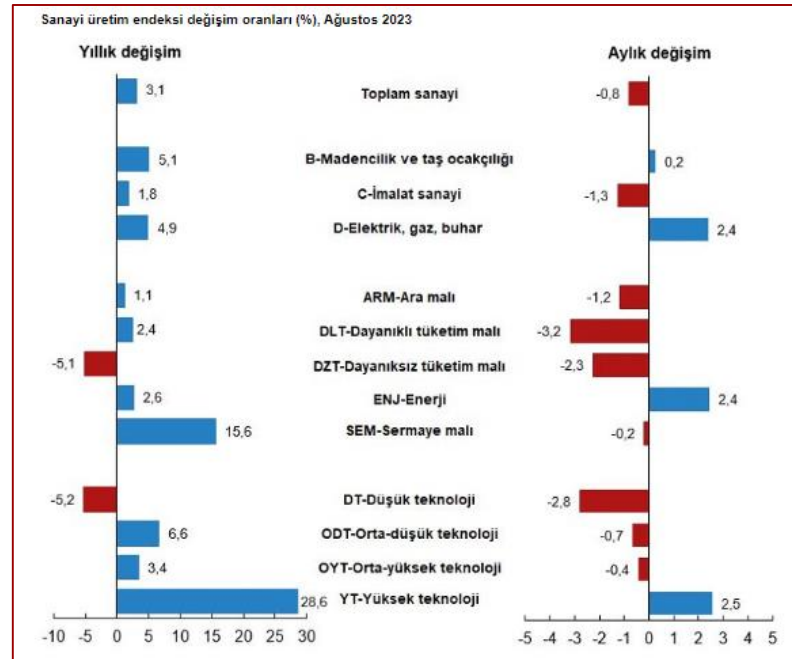

Haftadan kalanlar

- ❑ 2023 Nobel Ekonomi Ödülünü "kadınların iş gücündeki yeri" ile ilgili çalışmalarından dolayı ABD'li Claudia Goldin kazandı.
- ❑ Emekliye bir defaya mahsus 5 bin lira ödenecek.
- ❑ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İsrail Cumhurbaşkanı Yitzak Herzog, Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ve Lübnan Başbakanı Necip Mikati ve Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani ile telefon görüşmesi gerçekleştirdi.
- ❑ Çinli gayrimenkul geliştiricisi Country Garden tüm offshore ödeme yükümlülüklerini yerine getiremeyebileceğini söyledi.
- ❑ ABD'de Birleşik Otomotiv İşçileri Sendikası (UAW), yaklaşık 4 bin üyesinin İsveçli Volvo Group'un bünyesindeki Mack Trucks'ın Pensilvanya, Maryland ve Florida'daki fabrikalarında grev kararı aldığını duyurdu.
- ❑ İspanya Başbakan Yardımcısı Yolanda Diaz, İsrail ve Filistin arasında çatışmalar devam ederken, Avrupa Birliği'nin (AB) Filistinlilere yönelik kalkınma yardımlarının dondurulmasına ilişkin, "Bu karar, Avrupa'nın kurucu ilkelerine ihanetidir" sözleriyle tepki gösterdi.
- ❑ THY ve Pegasus ikinci bir emre kadar İsrail seferlerine ara verdi.
- ❑ Hükümetin çağrısının ardından market zincirleri art arda indirim kampanyaları açıkladı.
- ❑ Konteyner navlununda düşüş sürerken bazı rotalarda nakliye ücretleri 2016 seviyesine geriledi.
- ❑ Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, rubledeki değer kaybı nedeniyle ülkesindeki büyük ihracatçılara döviz satış zorunluluğunu tekrar uygulamaya koydu.
- ❑ Cumhurbaşkanı Erdoğan, İsrail'in Gazze'deki saldırılarına tepki göstererek, "Amerika'nın ne işi var Filistin'de. Şu anda Gazze'de su ekmek gıda yok. Bunlar insan haklarına ters" dedi.
- ❑ Büyükelçiler toplantısına katılmak için İstanbul'a gelen Rus diplomat Kobrinets, Taksim'de kaldığı otel odasında ölü bulundu.
- ❑ İsrail Ordu Sözcüsü Avichay Adraee, 7 gündür bombalanan abluka altındaki Gazze Şeridi'nin kuzeyinde yaşayan Filistinlilerin bölgenin güneyine geçmek için akşam saat 20.00'ye kadar süreleri olduğunu söyledi.

Sanayi Üretim Endeksi, Ağustos 2023

- Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, 2023 yılı Ağustos ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %5,1, imalat sanayi sektörü endeksi %1,8 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü endeksi %4,9 arttı.
- Sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2023 yılı Ağustos ayında madencilik ve taş ocakçılığı sektörü endeksi bir önceki aya göre %0,2 arttı, imalat sanayi sektörü endeksi %1,3 azaldı ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü endeksi %2,4 arttı.

İşgücü İstatistikleri, Ağustos 2023

- Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2023 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre 56 bin kişi azalarak 3 milyon 223 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,2 puan azalarak %9,2 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %7,5 iken kadınlarda %12,6 olarak tahmin edildi.
- 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 0,7 puanlık azalış ile %17,2 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde %14,2, kadınlarda ise %22,7 olarak tahmin edildi.

Mevsim etkisinden arındırılmış temel işgücü göstergeleri, 15+ yaş, Ağustos 2023

	Ağustos 2023			Bir önceki ay			Bir önceki aya göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
(Bin kişi)									
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	65 494	32 416	33 078	65 446	32 393	33 053	48	23	25
İşgücü	34 909	22 988	11 921	34 964	23 035	11 929	- 55	- 47	- 8
İstihdam	31 686	21 263	10 423	31 685	21 296	10 399	1	- 23	24
İşsiz	3 223	1 725	1 498	3 279	1 749	1 530	- 56	- 24	- 32
İşgücüne dahil olmayanlar	30 586	9 429	21 157	30 482	9 358	21 125	104	71	32
(%)									
İşgücüne kabılma oranı	53,3	70,9	36,0	53,4	71,1	36,1	-0,1	-0,2	-0,1
İstihdam oranı	48,4	65,6	31,5	48,4	65,7	31,5	0,0	-0,1	0,0
İşsizlik oranı	9,2	7,5	12,6	9,4	7,6	12,8	-0,2	-0,1	-0,2
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	17,2	14,2	22,7	17,9	15,1	23,1	-0,7	-0,9	-0,4

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Mevsimsel etkilerden arındırma yöntemi gereği geçmiş aylara ilişkin tahminler revize edilerek yayımlanmaktadır.